

วัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์ เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ)

Muslim Moral Culture Communicated through the Film “U-turn”

วันที่รับบทความ : 19 กันยายน 2561

ชัลมา รัตนเยี่ยม¹ สุทธิยา มาหาเจริญ¹,

วันที่แก้ไขบทความ : 21 กุมภาพันธ์ 2562

ศุภสุดา หมาดอาหีน¹ ไพรวรรณ์ แมเราะ¹,

วันที่ตอบรับบทความ : 6 มีนาคม 2562

และจอมขวัญ สุทธิอินทร์²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) ซึ่งเป็นผลงานจากมูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ White Channel รวบรวมข้อมูลจากบทสนทนาของตัวละครชาวมุสลิมที่สะท้อนวัฒนธรรมด้านคตินิยม โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบวัฒนธรรมด้านคตินิยม 6 ประการ ได้แก่ 1) ความเสียสละ 2) ความขยันหมั่นเพียร 3) การขอร้องและการให้อภัย 4) การประหยัตอบตอบ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต และ 6) ความรักชาติ ซึ่งล้วนเป็นการสะท้อนที่ผูกโยงกับคตินิยมและความเชื่อในการดำรงชีวิตของชาวมุสลิม ที่ตั้งอยู่บนครรลองของหลักศาสนาอิสลาม อันเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดแบบแผนทางความคิด และพฤติกรรมทางสังคม กล่าวได้ว่า ชาวมุสลิมเป็นกลุ่มชนหนึ่งของประเทศไทยที่มีแบบแผนทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ด้วยการยึดมั่นต่อหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามซึ่งเป็นแนวทางในการดำรงชีพ ทั้งภาพยนตร์ได้ย้ำความสำคัญว่า คตินิยมของชาวมุสลิมไม่ได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แต่ยังมีบทบาทในการควบคุมความคิดและความประพฤติทางสังคมอีกด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรม คตินิยม ชาวมุสลิม

¹ นักศึกษาลัทธิสุตฺรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
e-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

Muslim Moral Culture Communicated through the Film “U-turn”

Received: September 19, 2018

Revised: February 21, 2019

Accepted: March 6, 2019

Sanma Rattanayium¹, Suttiya Mahajaroen¹,

Supasuta Mand-ahin¹, Firadown Maeroh¹

and Jomkwan Sudhinont²

Abstract

The purpose of this research article is to study on Muslim moral culture in the film “U-turn”, a production of Muslim for Peace Foundation on White Channel. Data were collected from conversations of Muslim characters that reflect moral culture and analyze based on the concepts related to culture. The study found six aspects of moral cultural as follows: 1) Sacrifice, 2) Diligence, 3) Asking for and giving forgiveness, 4) Thriftiness, 5) Integrity, and 6) Patriotism. These moral precepts are all connected to morals and beliefs in the way of life among Muslims whose lives are adhered to Islamic principles that are important for their patterns of thinking and social behavior. It can be said that Muslims are a group of people in Thailand who have unique cultural patterns with adherence to Islamic teachings for their lives. The film emphasizes that Muslim moral culture is not only part of the culture but also plays an important role in controlling their lives and social conducts.

Keywords: culture, moral, Muslim

¹ Undergraduate students in the Language and Applied Thai Program, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

² Lecturer, Department of Education Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University
e-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

บทนำ

ภาพยนตร์มีบทบาทสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมอย่างมากในสังคมปัจจุบัน เช่นเดียวกับผลงานการผลิตภาพยนตร์อิสลามของหน่วยงานมูลนิธิเพื่อสันติ หรือ “ไวท์ชาแนล” เป็นองค์กรหนึ่งของศาสนาอิสลาม ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 ทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชน ออกอากาศทางสถานีทีวีดาวเทียม และได้พัฒนาศักยภาพขององค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการทำงานที่ครอบคลุม และผู้คนในสังคมสามารถรับชมได้อย่างทั่วถึง โดยมีอุดมการณ์และเป้าหมายที่จะผลิตรายการโทรทัศน์สีขาว นำเสนอเนื้อหาตามหลักการอิสลามที่สร้างสรรค์สังคมในรูปแบบใหม่อย่างมีศิลปะ (White channel, 2560) กระทั่งปี พ.ศ. 2559 หน่วยงานมูลนิธิเพื่อสันติเผยแพร่ภาพยนตร์ชื่อเรื่อง “U-turn (จุดกลับใจ)” ภาพยนตร์เรื่องนี้มุ่งสื่อสารมุมมองด้านอัตลักษณ์ชาวมุสลิมเป็นสำคัญผ่านมุมมองของปัญหาครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าการที่ครอบครัวมีปัญหาจะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงต้องแก้ไขปัญหาจากสถาบันครอบครัวร่วมกับสังคม ดังนั้นสถาบันครอบครัวจึงมีบทบาทสัมพันธ์กับสังคมมุสลิม อัตลักษณ์ในที่นี้จึงเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านคตินิยม ที่สะท้อนผ่านบทบาทของตัวละครชาวมุสลิมในภาพยนตร์

วัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมตามแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2485 ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านคตินิยม 6 ประการ ได้แก่ 1) ความเสียสละ คือ ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือบำรุงสุขบำบัดทุกข์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจ 2) ความขยันหมั่นเพียร คือ ความตั้งใจทำสิ่งที่คิดไว้ในทางที่ดีงามก็ทำสิ่งนั้นได้จริง 3) การขอกอภัยและการให้อภัย คือ กิริยาอันแสดงถึงจิตสำนึกในความผิดพลาด 4) การประหยัดอดออม คือ การแสดงถึงความเอาใจใส่เกี่ยวกับรายรับรายจ่าย รายเหลือ รู้จักค่าของเงิน 5) ความซื่อสัตย์สุจริต คือ ความซื่อตรงไม่คดโกง และ 6) ความรักชาติ คือ ความสำนึกในแผ่นดินโดยการประพฤติตนตามกฎหมาย (สวัสดี พิณจันทร, 2549, หน้า 22-33)

วัฒนธรรมด้านคตินิยม นั้น มักแฝงอยู่ภายใต้สื่อต่าง ๆ เช่นเดียวกับภาพยนตร์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดอุดมการณ์ตามเจตนารมณ์ และความนึกคิดของบุคคล หรือองค์กร ด้วยเหตุนี้ ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นสื่อกลางแสดงบทบาทในฐานะกระจกสะท้อนอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวมุสลิมย่อมต้องพิจารณาจากบริบทการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นลำดับแรก คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ)

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์ เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) ได้แก่ แนวคิดวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2553, หน้า 1-7) ซึ่งประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านคตินิยม 6 ประการ ได้แก่ 1) ความเสียสละ คือ ความเอื้อเพื่อช่วยเหลือบำรุงสุขบำบัดทุกข์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจ 2) ความขยันหมั่นเพียร คือ ความตั้งใจทำสิ่งที่คิดไว้ในทางที่ดีงามก็ทำสิ่งนั้นได้จริง 3) การขอภัยและการให้อภัย คือ กิริยาอันแสดงถึงจิตสำนึกในความผิดพลาด 4) การประหยัตอบตอบ คือ การแสดงถึงความเอาใจใส่เกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย รายเหลือ รู้จักค่าของเงิน 5) ความซื่อสัตย์สุจริต คือ ความซื่อตรงไม่คดโกง และ 6) ความรักชาติ คือ ความสำนึกในแผ่นดินโดยการประพฤติตนตามกฎหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) จากบทสนทนาตัวละครและการบันทึกภาพหน้าจอจากภาพยนตร์สำหรับฉากที่ไม่มีบทสนทนา ระหว่างตัวละคร โดยใช้กรอบแนวคิดวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2553, หน้า 1-7) เป็นแนวทางในการวิจัย จัดประมวลผลข้อมูลโดยนำเสนอด้วยพรรณนาวิเคราะห์ประกอบตัวอย่างและตารางการสรุปผลประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวรรณกรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) พบวัฒนธรรมด้านคตินิยม 6 ประการ ดังนี้ 1) ความเสียสละ 2) ความขยันหมั่นเพียร 3) การขอภัยและการให้อภัย 4) การประหยัตอบตอบ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต และ 6) ความรักชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความเสียสละ

ความเสียสละ คือ ความเอื้อเพื่อช่วยเหลือบำรุงสุขบำบัดทุกข์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้มีการสะท้อนวัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละปรากฏมากเป็นอันดับ 1 จำนวน 26 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 41.27

ตัวละคร “แจ๊ค” ในภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) สะท้อนพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่าสังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเนื่องจากตัวละครแจ๊คแสดงภาพแทนความเป็นชาวพุทธ ส่วนตัวละครซามีแสดงภาพแทนความเป็นชาวมุสลิม ทั้งนี้เมื่อทั้ง 2 ตัวละครมีความสนิทสนมกันในฐานะเพื่อนร่วมสถาบันจึงสะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมผ่านคตินิยมในด้านความเสียสละที่เพื่อนได้แสดงน้ำใจด้วยการเสียสละเงินส่วนตัวเพื่อช่วยชีวิตน้องชายเพื่อนอย่างจริงจัง ดังตัวอย่างที่ 1 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

แจ๊ค: มันไม่ได้มากอะไรหรอกนะเว้ย แต่พวกกูไปรวบรวมเงินมาให้ เอาไว้รักษาน้องมิ่งแล้วกัน

ซามี่: ขอบใจพวกมิ่งมา

(มุขนิธิมุสลิมเพื่อสันติ, 2559)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเสียสละ จึงพบว่า พฤติกรรมและคำพูดของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของการเสียสละ กล่าวคือ ปฏิบัติโดยมีความเอื้อเพื่อช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจ ซึ่งในที่นี้เป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นการเกื้อกูลกันของความเป็นเพื่อนที่ดำรงอยู่ในศาสนาที่แตกต่างกัน ซามี่นับถือศาสนาอิสลาม หากแต่เพื่อน ๆ ของซามี่นั้นล้วนนับถือศาสนาพุทธ จะเห็นได้ชัดว่าความเสียสละข้างต้นคือการสะท้อนความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของความเป็นเพื่อน แม้จะดำรงสถานะต่างศาสนากันก็ตาม ก็สามารถแสดงออกให้รับรู้ถึงความช่วยเหลือหรือการเสียสละได้เช่นกัน บริบทของซามี่และเพื่อนสะท้อนการเกื้อกูลอันมีมิติไร้มิตรเป็นตัวแทนความสัมพันธ์

คุณค่าที่สะท้อนในด้านความเสียสละข้างต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องความเสียสละในอิสลาม ของ อัสมัน แตอาลี (2558) ที่ว่า เป็นที่ทราบกันดีว่าสังคมในยุคปัจจุบัน เป็นสังคมแห่งการแข่งขันเกือบทุก ๆ ด้าน ทั้งการแข่งขันเพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพ แข่งขันกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ แข่งขันกันเพื่อแสวงหาอำนาจและบารมี หรือแข่งขันกันเพื่อเอาตัวรอดโดยลำพังจากเหตุการณ์ที่เลวร้ายต่าง ๆ “เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความเจริญก้าวหน้าในด้านวัตถุและเทคโนโลยีทุกวันนี้ ทำให้หลาย ๆ คนคลั่งไคล้แนวคิดวัตถุนิยม และยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ขาดความเสียสละและแล้งน้ำใจ จนกลายเป็นคนเห็นแก่ตัวไปในที่สุด” กล่าวคือ ความเสียสละและความมีน้ำใจ กำลังจะจางหายไปจากสังคมมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการที่สังคมเกิดความวุ่นวาย ความโกลาหล ต่างคนต่างก็เห็นแก่ตัว จะเอาชนะกัน ชิงดีชิงเด่น คือดีง โดยความเสียสละนั้นสามารถที่จะกระทำได้ในหลาย ๆ รูปแบบแล้วแต่ความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น ความเสียสละทางด้านทรัพย์สินเงินทอง ความเสียสละทางด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ความเสียสละทางด้านความรู้และเวลา หรือความเสียสละทางด้านร่างกายและใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คิดว่าสามารถกระทำได้ไม่ยากนัก หากเรามาช่วยกันรณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักถึงความเสียสละและความมีน้ำใจ แน่نونสังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข

2. ความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียร คือ ความตั้งใจทำสิ่งที่คิดไว้ในทางที่ตรงก็ทำสิ่งนั้นได้จริง ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขยันหมั่นเพียร ปรากฏเป็นรองอันดับ 1 จำนวน 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.75

ตัวละคร “ซามี่” ในภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) สะท้อนพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นถึงความกตัญญูกตเวทียของลูกที่มีต่อพ่อทั้งที่ตัวละครซามี่มักจะมีพฤติกรรมด้านลบขณะที่อยู่กับเพื่อน

นักเรียน เช่น การทะเลาะวิวาทกับกลุ่มอริจนได้รับบาดเจ็บ แต่เมื่อซามีกลับมาอยู่บ้านก็จะไม่มีพฤติกรรมด้านลบเช่นนั้น บ้านจึงเป็นพื้นที่ที่ดำรงไว้ด้วยการประพฤติตนตามหลักศรัทธาทางศาสนาอิสลาม เช่น การกล่าวสละม การละหมาด การอ่านอัลกุรอาน เป็นต้น กล่าวได้ว่า การแสดงตัวตน 2 บุคลิกของซามีคือการสื่อสารนัยความหมายให้เห็นลักษณะของจิตใจมนุษย์ที่ถูกกล่อมเกลียดด้วยหลักการทางศาสนาอิสลามมักจะมีศีลธรรมหล่อเลี้ยงจิตใจไปสู่พฤติกรรม ดังตัวอย่างที่ 2 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

ปา: อ้าว ซามีละ ทำไมไม่ไปเรียนพร้อมน้องละ

ซามี: ผมมีเรียนบ่ายะปา เดี๋ยวอยู่ช่วยปาก่อนก็ได้

โจอี้: โอโห มีลูกมันก็ดีแบบนี้ละว่า ไม่ต้องจ้างใคร ไม่ต้องเสียเงินจ้างลูกค้าเลยเว้ย

(มุลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ, 2559)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขยันหมั่นเพียร จึงพบว่าพฤติกรรมและคำพูดของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของความขยันหมั่นเพียร กล่าวคือปฏิบัติได้โดยตั้งใจทำสิ่งที่คิดไว้ในทางที่ดีงามก็ทำสิ่งนั้นได้จริง ซึ่งในที่นี้คือการสะท้อนความขยันต่อบิดาของตัวละครซามีที่จะชี้ให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอย่างยิ่ง ซึ่งจะย้อนแย้งกับลักษณะนิสัยของซามีที่เป็นเด็กอารมณ์ร้อนขณะที่อยู่กับกลุ่มเพื่อน เห็นได้จากกรณีที่ซามีมักจะทะเลาะชกต่อยกับคู่อริอยู่บ่อยครั้ง แต่พฤติกรรมเช่นนั้นไม่มีการนำมากระทำต่อผู้เป็นพ่อ สะท้อนให้รับรู้ได้ว่าตัวละครซามีเป็นตัวละครเพศชายที่มีกาลเทศะ ซามีจึงเป็นการนำเสนอภาพแทนผู้ชายที่ได้รับการกล่อมเกลียดทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า “การมีมารยาทสังคม” ซึ่งความขยันหมั่นเพียรของตัวละครซามีถูกสร้างขึ้นจากบริบทของฐานะทางบ้านที่ยากจนจึงส่งผลให้ตัวละครมีภาวะตื่นรนต่อสู้กับความทุกข์ยากจากภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบรัดให้การค้าขายเป็นไปในรูปแบบของการแข่งขันทางการค้า ดังนั้น ความเป็นลูกซึ่งเป็นบทบาทของซามีจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของระบบครอบครัวที่จะช่วยเกื้อหนุนสมาชิกในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ ลูกจึงมีความสำคัญต่อการสะท้อนภาพความขยันหมั่นเพียร

คุณค่าที่สะท้อนในด้านความเสียสละข้างต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง 8 เคล็ดลับจัดความขี้เกียจของ อิบดุลฮัก (2558) ที่ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดรองจากการภักดีต่อพระองค์อัลลอฮ์ คือ การทำดีต่อบิดามารดา และตอบแทนผู้มีพระคุณ และถ้าหากเราลองสังเกตภูมิหลังของบรรดาอุลามาย์ผู้มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีบทบาทสูงที่อยู่แนวหน้าในสังคม พวกเขาต่างเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ทั้งนั้น อีกทั้งการทำดีต่อบิดามารดาในวันนี้คือสาเหตุหลักที่ลูกของท่านจะทำดีกับท่านในวันข้างหน้า อีกทั้งยังเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้อัลลอฮ์ตอบรับดุอาอ์ ตลอดจนการเป็นผู้ที่ได้รับเกียรติในวันหน้าอีกด้วย กล่าวคือ ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการดูแลพ่อแม่รองลงมาจากเคารพพระเจ้า สะท้อนให้เห็นถึงการลำดับ

ความสำคัญในการกระทำที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมตัวละครซามี่ที่ช่วยเหลือพ่อเสมอ ถือเป็นสิ่งหนึ่ง
จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติ

3. การขอภัยและการให้อภัย

การขอภัยและการให้อภัย คือ กิริยาอันแสดงถึงจิตสำนึกในความผิดพลาด ภาพยนตร์เรื่องนี้
มีการสะท้อนวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขอภัยและการให้อภัย
ปรากฏมากเป็นอันดับ 3 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.52

ตัวละคร “ซามี่” ในภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) สะท้อนพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่า
การขอภัยและการให้อภัยของชาวมุสลิมมิใช่สิ่งที่จะกระทำได้ตามอัธยาศัย แต่เป็นสิ่งที่จำเป็นต้อง
กระทำแสดงถึงการให้ความสำคัญถือเป็นหนึ่งในวิถีการประพฤติตนตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งจะต้อง
เริ่มต้นจากความรู้สึกผิดในจิตใจและนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรม ดังตัวอย่างที่ 3 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

ซามี่: ผมวางหน้าผากลงในความมืด ความรู้สึกผิดทั้งหลายถูกละลายออกมาทางดวงตา โอ้อัลลอฮ์
บ่าวผิดไปแล้ว บ่าวผิดไปแล้วจริง ๆ โปรดอภัยโทษให้แก่บ่าวด้วยเถิด อภัยให้บ่าวด้วยเถิด
(มุลนิอิมุสลิมเพื่อสันติ, 2559)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขอภัยและการ
ให้อภัย จึงพบว่าพฤติกรรมและคำพูดของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของการขอภัยและการให้
อภัย กล่าวคือ ปฏิบัติได้โดยเมื่อสำนึกถึงความผิดพลาด ซึ่งในที่นี้ คือ การสะท้อนความสำนึกผิดในระดับ
จิตใจของตัวละครซึ่งมีความต้องการหาทางออกให้กับความผิดของตนด้วยการวิงวอนขอความเมตตาต่อ
พระเจ้า ลักษณะเช่นนี้ คือ การนำเสนอภาพวิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่ผูกใจไว้กับสายใยของศาสนาที่ตน
เคารพศรัทธา การกระทำของซามี่จึงเป็นภาพที่แสดงออกถึงความอึดอั้นต่อการกระทำผิดของตนเอง ทั้งนี้
ความสำนึกของซามี่จึงไม่ใช่แค่การวิงวอนเพื่อระบายความทุกข์ในจิตใจ แต่ยังนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยน
แนวคิดและพฤติกรรมในการใช้ชีวิตจากคนที่เกรงกลัวกลายเป็นคนที่รับผิดชอบดูแลครอบครัวได้ ดังนั้น
ซามี่จึงเป็นการนำเสนอภาพที่เน้นย้ำว่าการจะกลับตัวกลับใจได้ ต้องเริ่มต้นที่ตัวเองด้วยการสำนึกรู้ตน
และแก้ไขปรับปรุงตนอย่างมีเหตุมีผล

คุณค่าที่สะท้อนในด้านการขอภัยและการให้อภัย สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง การ
ขอโทษตามทัศนะอิสลาม ของ อับดุลซะกูร์ บินซาฟิอีย์ ดินอะ (2561) ที่ว่า ศาสนาอิสลามสอนมุสลิมให้
รู้สึกและสำนึกว่าความผิดทุกชนิดไม่ว่าใหญ่หรือเล็กนั้นเป็นเรื่องใหญ่ มิใช่เรื่องเล็ก ๆ ที่ถูกมองข้ามและ
เป็นสิ่งที่ต้องตระหนักในโทษทัณฑ์ มีหะดีษ (วจนะศาสดา) ที่รายงานจากท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์มุฮัมมัด
ท่านศาสดา คือลลลลลลลลลลลลลลลล ได้ทรงกล่าวไว้ความว่า แท้จริงนั้น ผู้ศรัทธาจะเห็นความชั่วที่เขา

ได้กระทำเป็นเรื่องใหญ่ เปรียบเสมือนว่าเขาได้นั่งอยู่ใต้ภูเขาซึ่งเขากลัวว่าซักวันหนึ่ง มันจะถล่มลงมาทับตัวเขา แต่คนชั่วจะเห็นบาปของเขาเหมือนแมลงวันที่ผ่านมาบนจมูก กล่าวคือ การสำนึกในความผิดและการตั้งใจอย่างแน่วแน่ ที่จะไม่หวนกลับไปปฏิบัติอีกนั้นเป็นสิ่งที่ฝังแน่นอยู่ในหัวใจของผู้ขอโทษตามรูปแบบที่ศาสนาอิสลามกำหนดให้พึงกระทำ สะท้อนการให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการขออภัยและการให้อภัยซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถละเลยที่จะกระทำได้

4. การประหยั้ดอดอม

การประหยั้ดอดอม คือ การเอาใจใส่เกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย รายเหลือ รู้จักค่าของเงิน ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประหยั้ดอดอมปรากฏเป็นอันดับ 4 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.94

ตัวละคร “ซามี่” ในภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) สะท้อนพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงให้เห็นว่า การประหยั้ดอดอมคือส่วนหนึ่งของความกตัญญูต่อพ่อแม่ ในที่นี้ครอบครัวของซามี่มีฐานะปานกลาง เลี้ยงชีพด้วยการค้าขายโรตีสี ลูก ๆ จึงมีหน้าที่ช่วยพ่อขายโรตีก่อนและหลังเลิกเรียน ลักษณะเช่นนี้ยังสะท้อนวิถีชีวิตการดำรงชีพของครอบครัวชาวมุสลิมอีกด้วย ดังตัวอย่างที่ 4 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

ซัน: ขอตั้งค์หน่อยครับ

ปา: พันห้าที่ปาให้หมดแล้วเหร

ซัน: โห่ปา ไหนจะสวัสดิการรับน้องไข่ม้อย ไหนจะค่าน้ำมัน โหหมดเลย

ปา: ใช้ประหยั้ด ๆ หน่อยนะลูก

ซัน: ครับ

ปา: แล้วซามี่ละ ของเราหมดหรือยัง

ซามี่: ไม่เป็นไร ของผมยังพอมี

(มุลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ, 2559)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประหยั้ดอดอม จึงพบว่าพฤติกรรมและคำพูดของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของการประหยั้ดอดอม กล่าวคือ ปฏิบัติได้โดยเอาใจใส่กับรายรับรายจ่าย รายเหลือ รู้จักค่าของเงิน ซึ่งในที่นี้ซามี่คือตัวละครที่ดำรงสถานะที่ชายคนโตของบ้าน ซึ่งการประหยั้ดอดอมจึงมักจะมีมากกว่าน้องชาย ซามี่นอกจากจะดำรงบทบาทความเป็นลูกแล้วนั้น ยังมีภาวะความเป็นผู้นำที่ต้องดูแลทั้งพ่อและน้องชาย ความเป็นชายของซามี่เข้มแข็งผสมผสานผ่านพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น

คุณค่าที่สะท้อนในด้านการประหยัดออม สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องการวางแผนการออมการลงทุนแบบสม่ำเสมอตามหลักศาสนาอิสลาม ของ Isares Mahamad (2560) ที่ว่า การออมและการลงทุนเป็นพื้นฐานในเรื่องของการวางแผนทางการเงินสำหรับทุก ๆ คน ที่มีรายจ่ายในการดำรงชีวิต หากปราศจากซึ่งการวางแผนการออมและการลงทุน บุคคลนั้นย่อมประสบกับความยากลำบากด้านการเงิน อันเป็นเหตุให้อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีพตามปกติได้ เช่น อาจจะต้องไปกู้ยืมเป็นหนี้สิน ไม่มีเงินใช้จ่ายยามเจ็บป่วย ไม่มีเงินสำหรับใช้จ่ายในครอบครัว เป็นต้น ดังปรากฏในอัลกุรอาน ความว่า “และพวกสุเจ้าจงกินและจงดื่ม และพวกสุเจ้าอย่าได้สุรุษสุร่าย แท้จริงพระองค์มีทรงรักบรรดาผู้ที่สุรุษสุร่าย” อัล-อะฮฺรอฟ อายะฮฺที่ 31 กล่าวคือ คุณค่าของการประหยัดออมถูกสั่งสอนโดยการใช้หลักการทางศาสนาเป็นข้อกำหนดเพื่อให้มนุษย์สามารถดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างรอบคอบและไม่เป็นอันตราย ดังนั้นการประหยัด จึงเป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน

5. ความซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์สุจริต คือ ความซื่อตรงไม่คดโกง ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏเป็นอันดับ 4 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.94

ตัวละคร “ซามี่” ในภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) สะท้อนพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่าความซื่อสัตย์แสดงได้หลายลักษณะ ทั้งการซื่อสัตย์ต่อตนเอง การซื่อสัตย์ต่อครอบครัว การซื่อสัตย์ต่อสถาบัน ซึ่งตัวละครซามี่ได้ใช้วิธีการให้คำมั่นสัญญากับตนเองจนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมละทิ้งสิ่งที่ไม่ดี ดังตัวอย่างที่ 5 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ซามี่: เมื่อมองย้อนกลับไปผมพบว่า ความตายไม่ได้เลือกจูโจมเฉพาะคนแก่ คนวัยไหนก็มีสิทธิ์ตายได้เท่ากัน แล้วถ้าผมต้องตายล่ะ ผมจะตายในสภาพที่มีมือเปื้อนเลือดไม่ได้ ผมจะไม่ทำให้ใครต้องมาเจ็บเหมือนชั้นอีก ถึงเวลาที่ต้องจบทุกอย่างแล้วจริง ๆ

(มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ, 2559)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต จึงพบว่าพฤติกรรมและคำพูดของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวคือปฏิบัติได้โดยมีความซื่อตรงไม่คดโกง ซึ่งในที่นี้ความซื่อสัตย์ของซามี่คือการนำเสนอภาพความซื่อสัตย์ต่อตนเองในระดับจิตใจที่มีที่มาจากภาวะความกลัวที่จะสูญเสียนอกชายจากพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของตนเอง การกระทำของซามี่ส่งผลให้เกิดการย้อนคิด พินิจถึงความผิดที่ตนกระทำไปอย่างตั้งใจ การนำเสนอภาพความซื่อสัตย์ในลักษณะนี้มักจะสัมพันธ์กับบริบทอื่น ๆ รอบข้างด้วย เช่น ครอบครัว ศาสนา เป็นต้น

ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ของซามี่ที่เกิดขึ้นภายหลังจากคำพูดข้างต้น คือการไม่กลับไปประพฤติตนเช่นเดิม และการกลับตัวกลับใจโดยใช้ศาสนาเป็นแนวทางหลักที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ลักษณะเช่นนี้คือ ภาพสะท้อนความซื่อสัตย์ของตัวละคร อันเนื่องมาจากได้พบเจอภาวะวิกฤตของชีวิตตนเองและครอบครัว จนนำมาสู่จุดกลับใจซึ่งเป็นแก่นเรื่องของภาพยนตร์

คุณค่าที่สะท้อนในด้านความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องความซื่อสัตย์และความซื่อสัตย์ของ ชมรมผู้บริหารมัธยมศึกษา (2558) ที่ว่า ความซื่อสัตย์ ตรงข้ามกับคำว่า การมูสา คือ การไม่โกหกเป็นการแสดงออกถึงจริยธรรมที่ดีงามอันจะทำให้สังคมเต็มไปด้วยความจริงใจ ไว้เนื้อเชื่อใจกัน ถ้าบุคคลที่อยู่ในสังคมนั้นต่างพูดแต่ความจริง ไม่โกหกกัน อัลลอฮ์ได้ตรัสใช้ให้มุสลิมยืนหยัดอยู่กับการพูดความจริงว่า “โอ้ผู้ศรัทธาแล้วทั้งหลาย พวกเจ้าทั้งหลายจงยำเกรงอัลลอฮ์ และจงเป็นบุคคลในบรรดาผู้ที่ซื่อสัตย์” อัลเตบะฮ์ 119 ทั้งนี้ ความซื่อสัตย์ แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้มากมาย ได้แก่ ความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ความซื่อสัตย์ทางด้านการปฏิบัติ ความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง และความซื่อสัตย์ต่ออัลลอฮ์ กล่าวคือ ศาสนาอิสลามกำหนดให้การรักษาความซื่อสัตย์คือสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับการที่มุสลิมผู้ปฏิบัติว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ จะต้องซื่อสัตย์ต่อคำปฏิญาณของเขาคือจะต้องเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์องค์เดียว และจะต้องปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ และละเว้นในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม

6. ความรักชาติ

ความรักชาติ คือ ความสำนึกในแผ่นดินโดยการประพฤติตนตามกฎหมาย ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนวัฒนธรรมด้านศีลธรรมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติ ปรากฏเป็นอันดับที่ 6 จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.58

ตัวละคร “ซามี่” ในภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) สะท้อนพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่าการแก้ปัญหาชีวิตด้วยการพึ่งพายาเสพติดไม่ใช่ทางออกที่แท้จริง แต่ยังเป็นการเพิ่มปัญหาและนำพาภาวะอีกมากมายมาสู่ตนเอง ครอบครัว และสังคม การที่ซามี่เลือกใช้วิธีการอดทนทำงานเพื่อหาเงินเลี้ยงดูพ่อแม่และน้องชายคือการเสนอคำตอบในการดำรงชีพในแบบที่ถูกต้อง ดังตัวอย่างที่ 6 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

สามี: กูอยากได้เงินก็จริงนะเว้ย แต่เงินบาทแบบนี้ไม่เอาวะ กูทำไม่ลง กูยังไม่เคยเห็นใครได้ดีเพราะ
ส่งยาสักคน

แจ๊ค: มึงแหกปากทำไมเดี๋ยวก็ติดคุกกันหมดหรอก

สามี: เนี่ย เห็นไหมขนาดพูดกูยังผิดเลย

แจ๊ค: พวกกูหวังดีกับมึงนะเว้ย

สามี: เออกูรู้กูเข้าใจ แต่พวกมึงลองคิดดูดีดีนะ คนที่ยอมแต่งงานเพราะไม่ยอมทิ้งละหมาดจะยอม
ทำบาป เพื่อแลกกับเงินหรือวะ

(มุสนิมุสลิมเพื่อสันติ, 2559)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต จึงพบว่าพฤติกรรมและคำพูดของตัวละครสอดคล้องกับความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวคือ ปฏิบัติได้โดยมีความซื่อตรงไม่คดโกง ซึ่งในที่นี้ความรักชาติถูกนำเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครสามี ในบริบทของการต่อต้านยาเสพติดซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่และกำลังเป็นปัญหาสังคมที่แก้ยากในปัจจุบัน การกระทำของสามีที่ปฏิเสธการใช้ยาเสพติดแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้กับครอบครัวจึงถือเป็นหนึ่งใน กระบวนการสร้างชาติ สะท้อนความรักชาติด้วยการไม่ทำลาย และไม่ทำร้ายทั้งตนเองและต่อผู้อื่น สามี จึงเป็นภาพแทนของผู้ชายมุสลิมที่ยึดมั่นในแนวทางของศาสนาอิสลามอย่างแข็งแกร่งและมีความรักชาติ ด้วยการนำเสนอภาพภาวะผู้นำที่ไม่ใช้วิธีการผิด ๆ ในการแก้ไขปัญหาชีวิต การปฏิเสธยาเสพติดของสามี จึงสัมพันธ์ต่อวัฒนธรรมคตินิยมในด้านความรักชาติ

คุณค่าที่สะท้อนในด้านความรักชาติ สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ของ ขอชาลี เบ็ญหมัด (2559) ที่ว่า หลักการอิสลามว่าด้วยการรักชาติ อิสลามกำหนดให้มุสลิมรักและเสียสละเพื่อชาติของตนยิ่งกว่าผู้อื่น ถึงขั้นนักคิดมุสลิมบางท่านเห็นว่าเป็น ข้อกำหนดในระดับฟิรฎู (บังคับเด็ดขาด) ทั้งนี้ เนื่องจากอิสลามยอมรับคุณธรรมสากลที่ศาสนาหรือ แนวคิดต่าง ๆ เห็นพ้องกันรวมถึงความร่วมมือกันส่งเสริมคุณธรรมดังกล่าว เช่น ร่วมต่อต้านสิ่งเสพติด การฉ้อโกง การเอารัดเอาเปรียบ เป็นต้น ดังที่ท่านศาสนทูต คือลลัลลอฮุซุลัยฮิวะซัลลัมได้กล่าวถึง เหตุการณ์สนธิสัญญาฟุฎุลที่สร้างขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำละเมิดที่ได้เข้าร่วมก่อนการเป็นศาสนทูตว่า หากฉันถูกเชิญแบบนี้อีกครั้งในช่วงอิสลามฉันก็จะตอบรับ หมายความว่า การแสดงความรักต่อชาติ บ้านเมืองคือสิ่งจำเป็นที่ชาวมุสลิมพึงกระทำ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) พบวัฒนธรรมด้านคตินิยม 6 ประการ ได้แก่ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร การขอร้องและการให้อภัย การประหยัดต่อออม ความซื่อสัตย์สุจริต และความรักชาติ ดังนี้

ตารางที่ 1 วัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ)

ลำดับ	วัฒนธรรมด้านคตินิยม	ความถี่ (ครั้ง)	จำนวนทั้งหมด (ร้อยละ)
1.	ความเสียสละ	26	41.27
2.	ความขยันหมั่นเพียร	20	31.75
3.	การขอร้องและการให้อภัย	6	9.52
4.	ประหยัดต่อออม	5	7.94
5.	ความซื่อสัตย์สุจริต	5	7.94
6.	ความรักชาติ	1	1.58
รวม		63	100

เมื่อพิจารณาดังสรุปผลการศึกษาดังต้นพบว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ สะท้อนวัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละ ปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 26 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 41.27 เนื่องจากเป็นสิ่งที่ปฏิบัติโดยมีความเอื้อเพื่อช่วยเหลือบำรุงสุขบำบัดทุกข์ให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจ ซึ่งในที่นี่เป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นการเกื้อกูลกันของความเป็นเพื่อนที่ดำรงอยู่ในศาสนาที่แตกต่างกันโดยการนำเสนอมุมมอง 2 ลักษณะ ทั้งมุมมองของวิถีชีวิตแบบมุสลิม และมุมมองของวิถีชีวิตต่างศาสนา เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความเป็นมนุษย์ว่าไม่ได้มีข้อจำกัดทางศาสนา ในการที่จะปฏิสัมพันธ์จนเกิดเป็นความสนิทสนมในบริบทความเป็นเพื่อน กล่าวได้ว่า การเสียสละคือหนึ่งในกระบวนการที่สร้างให้เกิดการนำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างศาสนากันที่สามารถอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้อย่างปกติสุข ซามี่และเพื่อนจึงเป็นภาพตัวแทนของบุคคลต่างศาสนาที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างไม่มีข้อจำกัดได้

วัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขยันหมั่นเพียร ปรากฏเป็นอันดับ 2 จำนวน 20 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.75 เนื่องจากเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้โดยตั้งใจทำสิ่งที่คิดไว้ในทางที่ดีงามก็ทำสิ่งนั้นได้จริง ซึ่งในที่นี่คือการสะท้อนความกตัญญูต่อบิดาของตัวละครซามี่ที่จะชี้ให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอย่างยิ่ง อีกทั้งยังสะท้อนให้รับรู้ว่าตัวละครซามี่เป็นตัวละครเพศชายที่มี

กาลเทศะ จึงเป็นการนำเสนอภาพแทนผู้ชายที่ได้รับการกล่อมเกลாதางวัฒนธรรมที่เรียกว่า “การมีมารยาททางสังคม”

วัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขอกฎ และการให้อภัย ปรากฏมากเป็นอันดับ 3 จำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.52 เนื่องจากเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้โดยเมื่อสำนึกถึงความผิดพลาด ซึ่งในที่นี้คือการสะท้อนความนึกคิดในระดับจิตใจของตัวละครซึ่งมีความต้องการหาทางออกให้กับความผิดของตนด้วยการวิงวอนขอความเมตตาต่อพระเจ้า ลักษณะเช่นนี้ คือการนำเสนอภาพวิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่ผูกใจไว้กับสายใยของศาสนาที่ตนเคารพศรัทธาวัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประหยัดต่ออม ปรากฏเป็นอันดับ 4 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.94 เนื่องจากการประหยัดเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้โดยเอาใจใส่กับรายรับ รายจ่าย รายเหลือ รู้จักค่าของเงิน ซึ่งในที่นี้ลักษณะของการประหยัดต่ออมที่เกิดขึ้นสะท้อนภาวะความเป็นผู้นำที่ซ่อนอยู่ในบทบาทของความเป็นลูก

วัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏเป็นอันดับ 4 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.94 เท่ากับวัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประหยัดต่ออม ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้โดยมีความซื่อตรงไม่คดโกง ซึ่งในที่นี้ความซื่อสัตย์ของซามี คือการนำเสนอภาพความซื่อสัตย์ต่อตนเองในระดับจิตใจ ที่มีที่มาจากภาวะความกลัวที่จะสูญเสียน้องชาย จากพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทของตนเองการกระทำของซามีส่งผลให้เกิดการย้อนคิด พินิจถึงความผิดที่ตนกระทำไปอย่างตั้งใจ การนำเสนอภาพความซื่อสัตย์ในลักษณะนี้ มักจะสัมพันธ์กับบริบทอื่น ๆ รอบข้างด้วยเช่นครอบครัว ศาสนา เป็นต้น

วัฒนธรรมด้านคตินิยมในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติ ปรากฏเป็นอันดับที่ 6 จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.58 เนื่องจากเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้โดยมีความซื่อตรงไม่คดโกงซึ่งในที่นี้ความรักชาติถูกนำเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละครซามีในบริบทของการต่อต้านยาเสพติดซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวรรณกรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) พบว่า วัฒนธรรมด้านคตินิยมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่องนี้ สะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมของชาวมุสลิมในหลากหลายมิติ เช่น ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร การขอกฎ และการให้อภัย การประหยัดต่ออม ความซื่อสัตย์สุจริตและความรักชาติ ซึ่งเกณฑ์วัฒนธรรมด้านคตินิยมทุกประการล้วนสัมพันธ์กับทัศนะของศาสนาอิสลามที่ถือว่าศาสนา คือ แนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ครอบคลุมและมีความบริบูรณ์ในทุกด้านและทุกมิติของชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่จะต้องมีการมีหลักศรัทธาทางศาสนาอิสลามมารองรับในทุกบริบทของชีวิต ซึ่งสอดคล้องกันกับ

พฤติกรรมของตัวละครที่ฝ่าฟันวิกฤตแห่งชีวิตมาได้ด้วยการได้รับความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อศาสนาอิสลาม และนำมาปฏิบัติจนท้ายที่สุดจึงนำมาสู่จุดกลับใจซึ่งเป็นแก่นเรื่องที่สำคัญของภาพยนตร์

แก่นเรื่องหลักอันสำคัญของภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) คือ แผลในใจของตัวละคร “ซามี่” รู้สึกว่าได้ถูกแย่งความรักจากพ่อไป เพราะคิดว่าตนไม่ใช่ลูกโดยสายเลือดแท้ ๆ กระทั่งส่งผลให้ ซามี่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและทะเลาะวิวาทกับกลุ่มอริต่างสถาบันอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงส่งผลให้น้องชายของ ซามี่ หรือซันมาน ถูกยิงอาการสาหัสถึงขั้นพิการ ต้องรักษาด้วยวิธีกายภาพบำบัด โดยได้รับความช่วยเหลือจากอับรอฮีมผู้เป็นหมอ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ซามี่ต้องลาออกจากโรงเรียนเรียนมาทำงานหาเงิน เพื่อรักษาน้องชาย จุดกลับใจของซามี่ คือ การได้เรียนรู้หลักคำสอนศาสนาอิสลามจนรู้สึกสำนึกผิด รวมทั้งการได้เห็นผู้อื่นช่วยเหลือตนในช่วงเวลาที่ลำบากทำให้ซามี่เรียนรู้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของ ชาวมุสลิม กระทั่งจบเรื่องด้วยความรักความเข้าใจที่แนบแน่นของสถาบันครอบครัว ส่งผลให้ปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุด ภาพยนตร์ไทยเรื่องนี้นำเสนอมุมมองของปัญหาครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าการที่ ครอบครัวมีปัญหาย่อมนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงต้องแก้ไขปัญหาจากสถาบันครอบครัวร่วมกับสังคม ดังนั้นสถาบันครอบครัวจึงมีบทบาทสัมพันธ์กับระดับสังคม และส่งผลไปสู่ระดับชาติ

ดังนั้น วัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่อง U-turn (จุดกลับใจ) จึงเป็นการศึกษาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมภายใต้สังคมของชาวมุสลิมอันสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรม ของ ประเวศ วะสี (2548, หน้า 20) ที่ว่า การศึกษาวัฒนธรรมถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสังคม เนื่องจากคนในสังคมจะต้องมีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตร่วมกันที่สัมพันธ์กับสังคม ตามคำจำกัดความของคำว่า "วัฒนธรรม" ที่มีนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้นิยามความหมายไว้มากมายหลายด้าน ได้แก่ ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา สำหรับประเทศไทย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2554 (2556) ได้นิยามความหมาย “วัฒนธรรม” คือ สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ มีลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดี กล่าวได้อีกนัยหนึ่ง วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชนอันสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ สิ่งแวดล้อมในแต่ละแห่งแตกต่างกัน วัฒนธรรมจึงแตกต่างกันไปตามชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่เรียกว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตร่วมกันมีความหมายกว้างและครอบคลุมมาก (ปรวีน แพนยานนท์, 2556, หน้า 19)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวรรณคดีด้านคตินิยมของชาวมุสลิมที่สื่อผ่านภาพยนตร์เรื่องนี้ถือเป็นหนึ่งในตัวอย่างที่แสดงปรากฏการณ์อันสะท้อนลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมด้านคตินิยมชาวมุสลิม นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องและควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ในแวดวงวิชาการเชิงวัฒนธรรมของชาวมุสลิม ดังนี้

1. ควรศึกษาวัฒนธรรมด้านคตินิยมของชาวมุสลิมในแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือ รายการโทรทัศน์ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการผลิตสื่อแต่ละประเภทมีลักษณะเด่นอันน่าสนใจที่ต่างกันไป โดยจะนำมาซึ่งผลการศึกษาที่ครอบคลุมและลึกซึ้งในมิติทางวัฒนธรรมด้านคตินิยมที่หลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมประเพณีของชาวมุสลิมในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากบริบทของช่วงเวลาในแต่ละยุคสมัยมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลไม่ในทางตรงก็ทางอ้อมต่อการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมของชาวมุสลิมหลากหลายด้านและหลากหลายท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). **แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559**. กรุงเทพฯ:
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- หมอชาลี เบ็ญหมัด. (2559). **รักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์**. สืบค้นจาก
<https://deep.southwatch.org/th/node/9715>
- ชมรมผู้บริหารมัสยิดหนองจอก. (2558). **ความจริง และความซื่อสัตย์**. สืบค้นจาก <http://www.Islammore.com/view/520>
- ปรวีน แพนยานนท์. (2556). **ตัวละครและสไตล์การแสดงในบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย
กรณีศึกษาภาพยนตร์ไทยที่ได้รับรางวัลภาพยนตร์สุพรรณหงส์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. (2548). **กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์ สู่ศักยภาพ เสรีภาพ และ ความสุข**. กรุงเทพฯ:
สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- มูลนิธิมุสลิมเพื่อสันติ. (2559, สิงหาคม 3). **U TURN จุดกลับใจ**. [Video File]. สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=8kt4TPBvRac
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- อับดุลชะกูร์ บินฮาฟีอีห์ ดินอะ. (2561). **การขอโทษตามทัศนะอิสลาม**. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2006/11/10391>
- อัสมัน แตอาลี. (2558). **ความเสียสละในอิสลาม**. สืบค้นจาก <http://www.islammore.com/view/1106>
- อิบนุลฮัก. (2558). **8 เคล็ดลับขจัดความขี้เกียจ**. สืบค้นจาก <http://www.Islammore.com/view/2575>
- Isares Mahamad. (2560). **การวางแผนการออมการลงทุนแบบสม่ำเสมอตามหลักศาสนาอิสลาม**.
สืบค้นจาก <https://islamicfinancethai.com/2017/10/27>
- White channel. (2560). **กำเนิดไวท์แชนแนล**. สืบค้นจาก <http://whitechannel.tv/aboutus>